

УДК: 3.33.332.1

DOI: [10.52754/16948734_2024_1\(4\)_2](https://doi.org/10.52754/16948734_2024_1(4)_2)

**ИНВЕСТИЦИЯ – КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН АЙЫЛ ЧАРБА ТАРМАГЫН
ӨНҮКТҮРҮҮНҮН НЕГИЗГИ ФАКТОРУ**

**ИНВЕСТИЦИИ – ГЛАВНЫЙ ФАКТОР РАЗВИТИЯ СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННОЙ
ПРОМЫШЛЕННОСТИ КЫРГЫЗСКОЙ РЕСПУБЛИКИ**

**INVESTMENT IS THE MAIN FACTOR IN THE DEVELOPMENT OF THE
AGRICULTURAL INDUSTRY OF THE KYRGYZ REPUBLIC**

Баймуратов Абдимиталип Абдиллаевич

Баймуратов Абдимиталип Абдиллаевич

Baimuratov Abdimalip Abdillaevich

э.и.к., Ош технологиялык университети

к.э.н., Ошский технологический университет

Candidate of Economic Sciences, Professor, Osh technological university

baimuratov19041954@mail.ru

Зикираев Марат Тологонович

Зикираев Марат Тологонович

Zikiraev Marat Tolonovich

э.и.к., доцент, Ош технологиялык университети

к.э.н., доцент, Ошский технологический университет

Candidate of Economic Sciences, Associate Professor, Osh technological university

mzikiraev77@mail.ru

Керимбаева Тынара Эркинбековна

Керимбаева Тынара Эркинбековна

Kerimbaeva Tynara Erkinbekovna

аспирант, Ош технологиялык университети

аспирант, Ошский технологический университет

Graduate student, Osh technological university

t.kerimbaeva@mail.ru

ИНВЕСТИЦИЯ – КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН АЙЫЛ ЧАРБА ТАРМАГЫН ӨНҮКТҮРҮҮНҮН НЕГИЗГИ ФАКТОРУ

Аннотация

Макалада агрардык сектордогу «инвестиция» термининин экономикалык маңызы изилденди. Агрардык секторго инвестициялар туруктуу узак мөөнөттүү киреше алып келүүгө жардам берген келечектүү инвестициялар болуп эсептелет, анткени айыл чарба продукциялары стратегиялык мүнөзгө ээ. Бул азыркы экономикада агрардык секторго инвестициялар эң кирешелүү жана эң чоң мааниге ээ экендигин билдирет. Кыргыз Республикасынын айыл чарба тармагына инвестицияларды тартуу структурасы, аймактар боюнча инвестициянын жалпы үлүшү талдоого алынган. Инвестициялык потенциал фактордук мамиленин негизинде ачылат. Кыргыз Республикасынын аймактарынын айыл чарба тармагына инвестиция тартуунун өзгөчөлүктөрү келтирилип, алардын көйгөйлөрү белгиленди. Ошондой эле айыл чарба тармагындагы инвестициялык жагымдуулукту жогорулатуу үчүн сунуштар айтылды. Айыл чарба тармагына инвестицияларды пайдалануунун натыйжалуулугун жогорулатуу үчүн ар түрдүү долбоорлор менен иш алып баруу жагы сунушталды. Мамлекеттин айыл чарба тармагына инвестиция тартуу жаатындагы мамлекеттик реформалар каралууда.

Ачык сөздөр: *инвестиция, инвестициялык жагымдуулук, агрардык секторго инвестициялар, айыл чарбасы, агрардык реформалар, рыноктук механизмдер, инвестициялык процесстер, натыйжалуулук.*

ИНВЕСТИЦИИ – ГЛАВНЫЙ ФАКТОР РАЗВИТИЯ СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ КЫРГЫЗСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

INVESTMENT IS THE MAIN FACTOR IN THE DEVELOPMENT OF THE AGRICULTURAL INDUSTRY OF THE KYRGYZ REPUBLIC

Аннотация

В статье рассматривается экономический смысл термина «инвестиции» в аграрном секторе. Инвестиции в аграрный сектор считаются перспективными инвестициями, которые помогают генерировать стабильный долгосрочный доход, поскольку сельскохозяйственная продукция имеет стратегический характер. Это означает, что в современной экономике инвестиции в аграрный сектор являются наиболее выгодными и важными. Проанализирована структура привлечения инвестиций в аграрный сектор Кыргызской Республики, общая доля инвестиций по регионам. Инвестиционный потенциал раскрывается на основе факторного подхода. Приведены особенности инвестирования в аграрный сектор регионов Кыргызской Республики, отмечены их проблемы. Также были даны рекомендации по повышению инвестиционной привлекательности в аграрном секторе. Предлагалось работать с различными проектами по повышению эффективности использования инвестиций в аграрном секторе. Рассматриваются государственные реформы в сфере инвестиций в аграрный сектор государства.

Ключевые слова: *инвестиции, инвестиционная привлекательность, инвестиции в аграрный сектор, сельское хозяйство, аграрные реформы, рыночные механизмы, инвестиционные процессы, эффективность*

Abstract

The article examines the economic meaning of the term “investment” in the agricultural sector. Investments in the agricultural sector are considered to be promising investments that help generate stable long-term income as agricultural products are strategic in nature. This means that in a modern economy, investments in the agricultural sector are the most profitable and important. The structure of attracting investments in the agricultural sector of the Kyrgyz Republic, the total share of investments by region, are analyzed. Investment potential is revealed based on the factor approach. The features of investing in the agricultural sector of the regions of the Kyrgyz Republic are given, and their problems are noted. Recommendations were also given to increase investment attractiveness in the agricultural sector. It was proposed to work with various projects to improve the efficiency of investment in the agricultural sector. State reforms in the field of investment in the agricultural sector of the state are considered.

Keywords: *investments, investment attractiveness, investments in the agricultural sector, agriculture, agrarian reforms, market mechanisms, investment processes, efficiency.*

Киришүү. Инвестициялар өлкөнүн рыноктук экономикасынын кайсы гана тармагын болбосун өнүктүрүүдө, анын ичинде айыл чарба секторун калыбына келтирүүдө жана өнүктүрүүдө өзгөчө роль ойнойт.

Инвестициялар – бул ар кандай тармактардагы ишканаларга, ишкердик долбоорлорго, социалдык-экономикалык программаларга жана инновациялык долбоорлорго киреше алуу максатында өз өлкөсүндө же чет өлкөдө мамлекеттик же жеке капиталдын «узак мөөнөттүү салымдары».

Агрардык секторго багытталган инвестициялар туруктуу, узак мөөнөттүү киреше алып келүүгө жардам берген келечектүү инвестициялар болуп эсептелет, анткени айыл чарба продукциялары стратегиялык мүнөзгө ээ. Бул азыркы экономикада агрардык секторго инвестициялар эң кирешелүү жана эң чоң мааниге ээ экендигин билдирет. Бул тармакка инвесторлорду тартуу үчүн мамлекет бир катар программаларды иштеп чыгууда. Айыл чарба тармагына инвестиция тартуунун өзгөчөлүктөрүн баса белгилеп кетүүбүз керек. Айыл чарба тармагына жумшалган инвестиция тез кайтарым бербейт. Мисалы, себилген жер даярдоону, эгиндерди себүүнү, кам көрүү, андан кийин түшүмдү жыйноо, туура сактоо жана андан ары сатууну талап кылат. Инвестициялар пайда алып келиши мүмкүн, бирок, мисалы, өнөр жай инвестициялары сыяктуу тез эмес.

Кыргызстандын айыл чарба тармагы кыйроого учурап жаткан заманбап шарттарда бул тармакка инвестиция тартуу анын өнүгүүсүндөгү эң маанилүү факторлордун бири болуп саналат. Аларга айыл чарба өндүрүшүнүн бардык тармактары: материалдык-техникалык каражаттарды чыгаруучу тармактар, айыл чарбасы жана кайра иштетүүчү өнөр жай керек. Өлкөнүн саналып өткөн аймактарынын арасында айыл чарбасы өзгөчө орунду ээлейт, анткени бул аймакта алгачкы продукция кайра иштетүү тармактары үчүн өндүрүлүп, акырында анын туруктуу ишмердүүлүгүнүн негизи болуп саналат. Айыл чарба тармагы көптөгөн кемчиликтерге жана кыйынчылыктарга дуушар болуп, бул өндүрүштүн жогорку чыгымдарына алып келет. Атаандаштык менен камсыз кылуу айыл чарбасын жана айыл чарба өндүрүшүн санариптештирүү аркылуу өнүктүрүү мүмкүн [1, 4, 5].

Маанилүү көйгөйлөрдүн бири – айыл чарба тармагына инвесторлорду тартуу. Өзүнүн өзгөчөлүгү жана эффективдүүлүгүнүн төмөндүгү боюнча айыл чарба тармагы башка тармактардан төмөн. Инвесторлорду тартуу биринчи кезекте мүлктүн инвестициялык жагымдуулугунан көз каранды. Башкаларга салыштырмалуу тигил же бул аймактын инвестициялык жагымдуулугун аныктоо үчүн төмөнкүлөрдү эске алуу зарыл:

- аймактын экономикалык потенциалы (жаратылыш-климаттык шарттар, инфраструктуралык объекттер, региондук адистештирүүнүн өзгөчөлүктөрү ж.б.);
- аны пайдалануунун натыйжалуулугунун көрсөткүчтөрү (анын ичинде эмгек ресурстары, негизги жана жүгүртүү каражаттары, жер семирткичтер ж.б.);
- капиталдык салымдардан күтүлгөн эффект.

Инвестор Кыргызстанга келгенде сөзсүз өлкөдөгү инвестициялык климатка басым жасайт [2]. Ал, биринчи кезекте, инвесторлор көңүл бурган негизги факторлордун бири – инвестициялык мыйзамдар. Айыл чарбасынын тармактык өзгөчөлүктөрү да эске алынат, мисалы, өндүрүштүн табигый-климаттык шарттарга көз карандылыгы, капиталдын жогорку сыйымдуулугу, социалдык-өндүрүштүк инфраструктуранын өнүгүшү, мамлекеттик жөнгө салуу чараларынын болушу (бюджеттик инвестициялар, айыл чарба продукциясын мамлекеттик сатып алуу, салык жана кредиттик жеңилдиктер ж.б.).

Изилдөөнүн максаты жана милдеттери. Илимий макаланын максаты – инвестициялык климатты жакшыртуу боюнча чараларды колдонуу, республиканын экономикасына инвестицияларды тартуунун абалы эң курч жана чечилбеген көйгөй бойдон калууда.

Милдеттери ички рынокту азык-түлүк товарлары менен толтуруу, аларды өндүрүүдө өзүн-өзү камсыздоого жетишүү жана өлкөнүн азык-түлүк коопсуздугун камсыз кылуу. Бул милдеттерди натыйжалуу ишке ашыруу калкты иш менен камсыз кылуу, калктын жыргалчылыгын жогорулатуу, шаарлар менен айылдарды көрктөндүрүү сыяктуу социалдык милдеттерди чечүүгө мүмкүндүк берет.

Изилдөөнүн объектиси болуп айыл чарбасын өнүктүрүү жана азык-түлүк коопсуздугун камсыздоо болуп саналат. Кыргыз Республикасынын айыл чарба агроөнөр жай кластерлерин өнүктүрүү боюнча 9 негизги социалдык маанилүү айыл чарба товарлары боюнча, анын ичинде: эт, сүт, жашылча, жемиш, кант, өсүмдүк майы, картошка, жумуртка жана дан, ыктыярдуу негизде кластерлерди түзүү жөнүндө түзүлгөн макулдашуулардын негизинде кошумча 7 багыт боюнча кластердик бирикмелер түзүлгөн: балык, пахта, жүн жана тери, бал, буурчак өсүмдүктөрү, жаңгак-мөмө өсүмдүктөрү (грек жаңгагы жана токой продукциясынын башка түрлөрү), органикалык өндүрүштүн кластери.

Изилдөөнүн предмети. Кыргызстандын экономикасынын маанилүү тармагы болгон агрардык секторду өнүктүрүүнүн артыкчылыктуу багыттарын изилдөө болуп саналат.

Изилдөөнүн методологиялык негизин жалпы илимий жана атайын төмөнкү методдордун жардамы менен түзүлдү: анализ жана синтез, эксперттик баалоо ыкмасы, системалык жана кырдаалдык талдоо, ар кандай статистикалык агрегаттарды салыштыруу ыкмалары, социалдык-экономикалык процесстерге баа берүүнүн логикалык, системалуу жана комплекстүү мамилелери жана башкалар.

Төмөнкү динамикада 2019-жылы чет элдик инвестицияларды тартуунун көлөмү 1076,9 млн. АКШ долларына жеткен. Бирок, 2020-жылы анын көлөмү кескин төмөндөп, 537,6 миллион АКШ доллар деңгээлине жеткен. Инвестициялардын тармактык структурасы идеалдуу эмес экенин да белгилей кетүү керек [3].

1-таблица. 2022-жылы Кыргыз Республикасында аймактар жана экономикалык ишмердүүлүктүн түрлөрү боюнча тике чет өлкөлүк инвестициялардын түшүүсү (млн. АКШ доллары)

	Кыргыз Республикасы	Баткен облусу	Жалал-Абад облусу	Ысык-Көл облусу	Нарын облусу	Ош облусу	Талас облусу	Чүй облусу
Баары	1202,6	36,7	511,2	1,0	0,1	41,7	127,9	180,2
Айыл чарба, аң уулоо жана токой чарбасы	3,4	0,0	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	2,3

Таблицадан көрүнүп тургандай, бардык өздөштүрүлгөн инвестициялардын ичинен айыл чарбасынын үлүшү дээрлик нөлгө барабар, бул айыл чарба тармагынын төмөн

жагымдуулугун көрсөтөт. Инвестициялардын олуттуу бөлүгү экономиканын реалдуу секторун өнүктүрүүгө жана соодага жана кызмат көрсөтүүгө, атап айтканда, тоо-кен казып алуу, кайра иштетүү өнөр жайына, дүң жана чекене соодага, финансылык ортомчулукка жана камсыздандырууга жумшалат.

Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн жылдык жыйынтыктоочу отчетунда өлкөнүн 2022-жылга карата айыл чарбасы боюнча төмөнкүдөй маалыматтар берилди.

2-таблица. Аймактар боюнча учурдагы баалар боюнча 2022-жылга айыл чарба продукциясынын ИДПсынын көлөмү (млн. сом)

	Кыргыз Республикасы	Баткен облусу	Жалал-Абад облусу	Ысык-Көл облусу	Нарын облусу	Ош облусу	Талас облусу	Чүй облусу
Баары	358 324,2	24 805,8	69 705,5	43 228,6	25 005,2	71 999,4	28 182,5	93 163,6
Айыл чарба	345 293,6	24 219,4	68 131,9	41 960,2	24 246,7	70 386,7	26528,0	88 399,3
Өсүмдүк өстүрүү	177 432,8	11 711,7	38 561,1	18 484,0	6 216,7	35 891,6	18 334,3	47 287,4
Мал чарбасы	167 860,8	12 447,7	29 570,8	23 476,2	18 039,0	34 495,1	8 193,7	41 111,9
Айыл чарбасына кызмат көрсөтүү	8 263,0	540,7	1 136,4	654,4	480,3	1 554,1	1 209,3	2 330,5
Аң уулоо	50,5	-	-	7,5	22,0	-	1,3	-
Токой чарбасы	529,9	45,7	181,9	97,1	73,5	51,3	27,9	32,1
Балык уулоо	4 187,2	-	255,3	509,4	182,7	7,3	416,0	2 401,7

Алсак, 2022-жылы өлкө боюнча жалпысынан 358,3 миллиард сомдук айыл чарба продукциясы өндүрүлгөн. Изилдөөлөр көрсөткөндөй, алдыңкы аймактар Чүй, Ош жана Жалал-Абад облустары. Тилекке каршы, демографиялык, географиялык-климаттык шарттарга жана башка маселелерге байланыштуу Баткен жана Нарын облустары артта калган аймактардын катарына кирет.

Бул каражаттар кластердик бирикмелердин катышуучуларына жеңилдетилген кредиттик каражаттар түрүндө 3 жылдан 5 жылга чейин жылдык акыркы пайыздык чен менен бардык категориялар үчүн күрөөсүз жана салыксыз камсыздоо менен “Айыл Банк” ААКу жана “РСК Банк” ААКу аркылуу бөлүнөт. 2023-жылдын 16-январына карата

“Агроөнөр жай комплексин кредиттөө” долбоорунун алкагында 3,5 млрд. сом бөлүнгөн, анын ичинен “Айыл Банк” ААКу – 1,8 млрд. сом жана “РСК Банк” ААКу – 1,7 млрд. сом, жалпысынан 2718,9 млн. сом суммасында 2381 кредит берилген.

Агрардык секторго рыноктук механизмдер, кластердик система киргизилип, заманбап күнөскана чарбаларын түзүү, балчылык, канаттуулар чарбасы жана башка ушул сыяктуу өзгөчө багыттарды тездетүү менен өнүктүрүү, ошондой эле экинчилик күзгү себүү практикасын кеңейтүү жашылча өсүмдүктөрүнүн жана чарбалык терең структуралык реформалар көмөктөшөт. Мунун баары ички жана тышкы инвесторлорду тартууга жардам берет.

Өлкөнүн айыл чарба тармагында мамлекеттик деңгээлдеги инвестиция маанилүү. Ички инвестициянын жалпы курамынын ичинен мамлекеттик инвестициянын үлүшү 14%ды гана түзөт. Эң чоң үлүштү ишканалардын, банктардын жана үй чарбаларынын каражаттары түзөт.

Инвестициялардын мамлекеттик деңгээлде келиши үчүн жагымдуу экономикалык рыноктук чөйрөнү калыптандырууну камсыз кылуу зарыл. Буга айыл өнөр жайынын өзгөчөлүктөрүн эсепке ала турган башкаруу механизмдин киргизүү жолу менен жетишүүгө болот.

Инвестицияларды тартуу татаал иш, бирок анын натыйжалуу пайдаланылышын камсыз кылуу андан да кыйын. Айыл чарба тармагына инвестицияларды пайдалануунун натыйжалуулугу эмгек өндүрүмдүүлүгүнүн жогорулашы, дүң продукциянын өсүшү, өндүрүштүн капитал сыйымдуулугунун төмөндөшү ж.б. Өлкөнүн агроөнөр жай комплекси, өзгөчө региондор туш болгон шарттарда айыл чарба тармагына инвестиция салууга кызыкдар инвесторлорду табуу эң чоң көйгөй болуп саналат.

Айыл чарбасын мындан ары өркүндөтүү жана өнүктүрүү максатында Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2020-жылдын 9-январындагы №461 “Кыргыз Республикасын 2021-2023-жылдарга социалдык-экономикалык өнүктүрүүнүн орто мөөнөттүү болжолу жөнүндө” токтому кабыл алынган. Токтомдо инвестиция тартууну башкаруунун өзүнчө структурасы каралган. Кошумчалай кетсек, Кыргыз Республикасынын Президенти Садыр Жапаров 2023-жылдын 20-февралында «Бир айыл – бир продукт» улуттук экономикалык долбоору (БАБП) жөнүндө» Жарлыкка кол койгон. Бул Жарлыкта жергиликтүү ресурстардын эсебинен сапаттуу продукция өндүрүү, өндүрүүчүлөрдүн бизнести башкаруу, маркетинг жана сатуу мүмкүнчүлүктөрүн кеңейтүү, жергиликтүү жана эл аралык рыноктордо продукцияны жылдыруу, жергиликтүү бренддерди түзүү жана продукцияга кошумча нарк кошуу жагынан көндүмдөрдү өнүктүрүүнү карайт. Кыргыз Республикасында БАБП долбоору Ысык-Көл облусунда бир нече жылдан бери ишке ашырылып келе жатат жана иш орундарын түзүү жана өндүрүлгөн продукцияны экспорттоодон түшкөн пайда түрүндө оң натыйжаларды көрсөтүүдө. Долбоордун негизги иш-чаралары жергиликтүү жамааттардын туруктуу иштешине өзгөчө басым жасоо менен БАБП ыкмасы аркылуу чакан бизнести илгерилетүүнүн туруктуу моделин жайылтууга, кирешелүү БАБП продукциясын өндүрүүнү көбөйтүүгө, алардын сапатын жакшыртууга жана туруктуу, өзүн-өзү өнүктүрүүгө багытталган өз алдынча система.

Долбоордун негизги максаттары:

- чет өлкөлүк инвестицияларды, жеңилдетилген кредиттерди жана техникалык жардамды (гранттарды) тартууга катышуу, долбоорлорду башкаруунун принциптерине

ылайык инвестициялык долбоорлорду өз убагында жана натыйжалуу ишке ашырууну камсыз кылуу;

- тендердик (конкурстук) аукциондорду белгиленген тартипте өткөрүүнү, келишимдерди түзүүнү, ыйгарым укуктуу органдар тарабынан алардын экспертизадан өткөрүлүшүн камсыз кылуу;

- улуттук мыйзамдарга, тиешелүү эл аралык финансылык институттардын жана чет өлкөлүк мамлекеттик финансы уюмдарынын эл аралык эрежелерине жана жол-жоболоруна ылайык жабдууларды, материалдарды жеткирүүгө жана түзүлгөн келишимдер боюнча жумуштарды жана кызмат көрсөтүүлөрдү аткарууга мониторинг жүргүзүү.

Корутунду. Республиканын агрардык секторуна инвестициялоо менен байланышкан актуалдуу көйгөйлөрдү чечүүгө заманбап мамилелер айыл чарба секторунун туруктуу, эффективдүү, рационалдуу иштеши үчүн шарттарды кеңейтүүнү камсыздай алат. Ошентип, Кыргыз Республикасынын агрардык секторунда инвестициялык потенциалды андан ары өнүктүрүү үчүн инвестициялоонун учурдагы формаларын жана ыкмаларын өркүндөтүү зарыл.

Жогоруда айтылгандардын негизинде биз төмөндөгүлөрдү сунуштайбыз:

- жогорку агротехникалык нормаларды колдонуу менен жердин сапатын жакшыртууну;

- айыл чарба өсүмдүктөрүнүн жана мал чарба продукциясынын түшүмдүүлүгүн жогорулатуу үчүн илимий-селекциялык жана тажрыйба станцияларын өнүктүрүүнү;

- лизинг аркылуу жаңы айыл чарба техникаларын алууга жана инновациялык иш-чараларды киргизүүнү;

- элиталык айыл чарба өсүмдүктөрүн жана мал чарба азыктарын өстүрүү боюнча чет мамлекеттердин алдыңкы тажрыйбасын өздөштүрүүнү;

- жеңилдетилген жана жеткиликтүү кредиттерди берүү аркылуу фермерлердин жана фермердик чарбалардын финансылык абалын колдоону;

- чарбалардын, кооперативдердин жана алардын бирикмелеринин жетекчилерин жана адистерин окутууну жана кошумча кеңештерди берүүнү.

Бул көйгөйлөрдү чечүү үчүн айыл чарба тармагында түп-тамырынан бери өзгөрүүнү жана реформаларды жүргүзүүнү талап кылат.

Биздин изилдөөлөр мамлекет республиканын айыл чарбасын колдоо боюнча жигердүү кадамдарды жасап жатат деген тыянакка алып келет: чет элдик инвестицияларды тартуу, ошондой эле айыл чарба өндүрүүчүлөрүнө финансылык жардам көрсөтүү, инвестициялык ишти жөнгө салган мыйзамдарды кабыл алуу.

Биз жогоруда белгилеген багыттар боюнча облустун айыл чарба тармагын өнүктүрүү боюнча мамлекет өзүнүн саясатын күчөтүшү керектигин белгилегибиз келет. Бирок азырынча мунун баары биздин айыл чарба өндүрүүчүлөрүбүздү дүйнөлүк атаандаштыкка жөндөмдүү рынокко алып келе турган деңгээлди багындырууга алсыз.

Колдонулган адабияттар:

1. Баймуратов А.А., Цифровизация как основной приоритет конкурентоспособного развития сельского хозяйства Кыргызской Республики / Баймуратов А.А., Зикираев М.Т. / Вестник МНУ имени К.Ш.Токтомаматова №3, 2022.

2. Зулпуева А.М., Краткий анализ внутренних и внешних источников инвестиций в Киргизскую Республику / Зулпуева А.М., Парпиева Ф.С., Керимбаева Т.Э. /Бюллетень науки и практики / Т. 6. №6. 2020.
3. Кыргыз Республикасындагы инвестициялар 2018-2022. - Б.: Улутстатком Кырг. Респ., 2023. 224 б. ISBN 978-9967-26-838-8
4. Рыскулбеков, И. А. Экономический потенциал аграрного сектора экономики Таласской области: проблемы и перспективы его развития в условиях интеграции / И. А. Рыскулбеков // Вестник Ошского государственного университета. – 2023. – № 3. – С. 113-122. – DOI: 10.52754/16948610_2023_3_13. – EDN: ЦРКНТ.
5. Эргашбаева, М. Айыл чарба ишканаларынын ишмердүүлүгүнүн натыйжалуулугун жогорулатунун экономикалык механизмдерин түзүү / М. Эргашбаева, Б. Т. Максытова // Ош мамлекеттик университетинин Жарчысы. Экономика. – 2022. – No. 1(1). – P. 19-26. – EDN: ZRJQOC.